

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА ТА
ВЕТЕРИНАРІЇ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБИ В
ЖИТОМИРСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

НАУКОВІ ЧИТАННЯ 2026

**Благополуччя тварин і сталий розвиток
тваринництва та аквакультури:
*наука, практика, освіта***

УДК 619:614.23:636

Наукові читання 2026. Благополуччя тварин і сталий розвиток тваринництва та аквакультури: наука, практика, освіта. Матеріали XIII щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції науково-педагогічних працівників, аспірантів та магістрів, присвяченої Дню науки в Україні, 14 травня 2026 року. Житомир: Поліський національний університет, 2026. 375 с.

Редакційна колегія

Голова

Кот Т. Ф. директор НІІ тваринництва та ветеринарії,
доктор вет. наук, професор

Члени колегії

Ревунець А. С. в. о. декана факультету ветеринарної
медицини та тваринництва

Гуральська С. В. доктор вет. наук, професор

Романишина Т. О. кандидат вет. наук, доцент

Шуляр Альона Л. кандидат с.-г. наук, доцент

Рецензенти

Борщенко В. В. доктор с.-г. наук, професор Поліського
національного університету

Гутий Б. В. доктор вет. наук, професор Львівського
національного університету вет. медицини
та біотехнологій ім. С. З. Гжицького

Мельничук В. В. доктор вет. наук, професор Полтавського
державного аграрного університету

Редактор

Фещенко Д. В. к. вет. н., доцент

Рекомендовано до друку:

Науково-технічною радою Науково-інноваційного інституту тваринництва та ветеринарії (протокол № 10 від 22 травня 2026 р.)

Вченою радою Поліського національного університету (протокол № 10 від 27 травня 2026 р.)

Збірник охоплює актуальні дослідження у сфері ветеринарної медицини, тваринництва та аквакультури, присвячені питанням благополуччя тварин, біобезпеки, сталого розвитку галузі та впровадження сучасних наукових і технологічних рішень.

За зміст і достовірність матеріалів відповідальність несуть автори.

© Поліський національний університет, 2026

ня ксиліту в організм собак може мати серйозні, небезпечні для життя наслідки. Таким чином, отруєння ксилітом є небезпечним станом у собак, який потребує швидкої діагностики та інтенсивної терапії. Профілактика полягає у недопущенні доступу тварин до продуктів, що містять ксиліт.

КЛІНІЧНІ ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ПРОДУКТИВНИХ ТВАРИН

Лігоміна І. П. – к. вет. н., доцент
Кузнецова А., Мосійчук Д. – студентки магістратури
Поліський національний університет, м. Житомир
Соловйова Л. М. – к. вет. н., доцент
*Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

Актуальність проблеми. У сучасних умовах інтенсифікації тваринництва проблема забезпечення благополуччя продуктивних тварин набуває не лише етичного, а й чітко вираженого клінічного значення. Високий рівень продуктивності супроводжується значним напруженням метаболічних процесів, підвищуючи ризик розвитку субклінічних і клінічно виражених патологій. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває використання клінічних та біохімічних критеріїв оцінки стану організму як об'єктивних індикаторів благополуччя тварин.

Порушення умов утримання, годівлі та експлуатації тварин призводить до змін гомеостазу, які на початкових етапах можуть не мати вираженої клінічної симптоматики, але вже супроводжуються змінами лабораторних показників. Саме тому клінічна біохімія розглядається як один із ключових інструментів ранньої діагностики порушень і контролю благополуччя тварин. Своєчасне виявлення метабо-

лічних відхилень дозволяє запобігти розвитку захворювань і зниженню продуктивності.

Аналіз літературних джерел. Аналіз сучасних наукових джерел свідчить, що благополуччя продуктивних тварин тісно пов'язане зі стабільністю внутрішнього середовища організму та адекватністю метаболічних процесів (Іванов, 2025). Клінічні основи оцінки благополуччя базуються на визначенні фізіологічних, гематологічних і біохімічних показників, які відображають функціональний стан основних органів і систем.

Одним із ключових напрямів є оцінка білкового обміну, яка включає визначення рівня загального білка, альбумінів і глобулінів. Зниження концентрації білка може свідчити про порушення функції печінки, недостатність годівлі або хронічні патологічні процеси, безпосередньо впливаючи на рівень благополуччя тварин (Петренко, 2020). Поряд із цим важливе значення має оцінка азотистого обміну за показниками сечовини та креатиніну, які характеризують функціональний стан нирок і інтенсивність білкового катаболізму. Суттєве місце в клінічній оцінці займає аналіз вуглеводного обміну, зокрема рівня глюкози в крові. Гіпоглікемія або гіперглікемія можуть бути наслідком порушення годівлі, стресових впливів або ендокринних розладів (Сидоренко, 2021). У високопродуктивних тварин, особливо в період лактації, часто спостерігаються метаболічні розлади, пов'язані з негативним енергетичним балансом.

Також важливим показником є стан ліпідного обміну, який оцінюється за рівнем холестерину, тригліцеридів і кетонових тіл. Підвищення концентрації кетонових тіл свідчить про розвиток кетозу і є поширеним метаболічним захворюванням у високопродуктивних корів, значно знижує їх благополуччя та продуктивність (Коваленко, 2017). Окрему групу

показників становлять ферменти крові, зокрема аланінамінотрансфераза, аспартатамінотрансфераза, лужна фосфатаза. Підвищення їх активності свідчить про ушкодження клітин печінки, м'язової тканини або інших органів і є важливим діагностичним критерієм у клінічній практиці (Мельник, 2019).

У наукових дослідженнях значна увага приділяється ролі стресу як чиннику, що порушує благополуччя тварин. Стрес супроводжується активацією гіпоталамо-гіпофізарно-надниркової системи та підвищенням рівня кортизолу, призводить до змін у вуглеводному, білковому та ліпідному обміні (Broom, 2019). Хронічний стрес негативно впливає на імунну систему, сприяє розвитку захворювань і зниженню продуктивності.

Сучасні підходи до забезпечення благополуччя тварин передбачають використання комплексного клінічного моніторингу, включає регулярне визначення біохімічних показників крові, оцінку фізіологічного стану та аналіз умов утримання. Доведено, що тварини, які утримуються в оптимальних гігієнічних умовах і отримують збалансоване харчування, мають стабільні клініко-біохімічні показники, які відповідають фізіологічній нормі (Fraser, 2008).

Таким чином, клінічна біохімія виступає важливим інструментом оцінки благополуччя тварин, дозволяючи виявляти порушення на ранніх стадіях і здійснювати їх своєчасну корекцію.

Висновки: клінічні основи забезпечення благополуччя продуктивних тварин базуються на оцінці функціонального стану організму за допомогою комплексу біохімічних і фізіологічних показників. Визначення параметрів білкового, вуглеводного, ліпідного обміну, активності ферментів і показників азотистого обміну дозволяє об'єктивно оцінити стан здоров'я тварин і рівень їх адаптації до умов утримання.

Встановлено, що відхилення клініко-біохімічних показників є ранніми маркерами порушення благополуччя, які передують розвитку клінічно виражених захворювань. Це обґрунтовує необхідність систематичного клінічного моніторингу у практиці тваринництва.

Забезпечення благополуччя продуктивних тварин повинно здійснюватися на основі комплексного підходу, яке включає оптимізацію умов утримання, збалансовану годівлю та регулярний контроль клініко-біохімічного статусу. Такий підхід сприяє збереженню здоров'я тварин, підвищенню їх продуктивності та ефективності галузі в цілому.

РОЛЬ ЕПІЗООТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОФІЛАКТИЦІ ЗООНОЗНИХ ІНФЕКЦІЙ ЯК ЧИННИКА БЛАГОПОЛУЧЧЯ ТВАРИН

Лігоміна І. П. – к. вет. н., доцент

Поліський національний університет, м. Житомир

Соловйова Л. М. – к. вет. н., доцент

*Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква*

Актуальність проблеми. У умовах сучасного ведення тваринництва забезпечення благополуччя продуктивних тварин тісно пов'язане з рівнем епізootичної безпеки господарств. Інтенсифікація виробництва, зміни кліматичних умов, активізація контактів між дикими й свійськими тваринами сприяють поширенню інфекційних і зоонозних захворювань, які становлять загрозу як для тварин, так і для людини.

Особливу увагу в останні роки привертають нові та маловивчені інфекції з тяжким перебігом, зокрема хантавірусні інфекції, резервуаром яких є гри-